

padě studentů, s nimiž Friedrichs mluvila, se nedá mluvit ani o nadprůměrné pracovitosti, kterou by se lidé náležející k elitě podle vlastní definice měli vykazovat. Autorka jejich vý-
roky kriticky přiosťuje; pracují nadprůměrně, ale neptají se proč.

Friedrichsová se však setkala i s těmi, kdo se ptají, a tudíž nechtějí náležet k té elitě, která se jako taková sama definuje. Jsou to lidé, kteří protestují, stávkují, brání se proti vý-
myslům „systému“ – a občas jim chybí několik eur na nájem. Setkává se i s dalšími, kteří díky své pili k elitě náležejí – a jsou ochotni tuto roli převzít i v tom smyslu, že se nebrání převzít zodpovědnost. Mozaiku doplňuje dívka, která dostává stipendium od Svobodného státu Bavorsko za vynikající výsledek u maturity, a může tak studovat na Maximilianeu v Mnichově. Nechybí ani řada mladistvých z neněmeckých rodin, kteří díky pili dosáhli na stipendium udělované telefonním operátorem umožňující jim studovat na škole, na které by si jinak nemohli dovolit platit školné.

Celkový pocit z knihy, která v Německu rozpoutala bouřlivou a dlouhou diskusi, je skeptický. I přes autorčin talent vkládat do proudu textu pointy a sem tam hýřit vtípem se jedná téměř vždy o humor neradostný. Autorka nahlas a odpovídajícím způsobem pojmenovala něco, co pod hladinou bobtnalo už delší dobu – plíživou proměnu (sebe)vnímání elitních společenských vrstev, skutečných, i těch samozvaných.

Lucie Rydlová

Robert L. Nelson, ed., **Germans, Poland, and Colonial Expansion to the East: 1850 Through the Present**. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2009. ISBN 978-0-230-61268-6

Publikace představuje jednu z částí projektu Studies in European Culture and History, jehož nositelem jsou některé americké a kanadské univerzity (Harvard University, University of British Columbia nebo Westfälische Wilhelms-Universität Münster) popř. jejich instituty zabývající se studiem současné i minulé Evropy. Klade si za cíl pochopit nedávnou minulost a mění se současnost Evropy ve světle rozšiřující se Evropské unie a NATO.

Úvodem je představen koncept kolonialismu v Evropě, především ten německý, směřující na východ od jádrového území Německa. Další články chronologicky řeší koncepty, historiografii a průběh německého „tažení na východ“ eskalujícího za první a druhé světové války, a to především ve smyslu německého záboru polských území v období od konce 18. do první poloviny 20. století. Závěr knihy potom představuje článek, který řeší, jakým způsobem se minulost německo-polských vztahů prolíná do současnosti, do nové, otevřené Evropy.

Kniha jako celek čtenáři přináší důvody a argumentaci pro tezi, že to byla především východní Evropa, či lépe Evropa na východ od Německa, která představovala pro Němce ten „pravý“ cíl jejich vlastního kolonialismu. Nadto, právě na příkladu Německa a jeho vztahu k polským územím, kniha ukazuje, jakým způsobem a s jakými (negativními) důsledky fungoval evropský kolonialismus obecně – vykořisťováním, rasismem a šovinismem počínaje, sociálním experimentováním pod rouškou vědeckosti konče. Projekt této publikace je poměrně úzkoprofilový,

dala by se mu vytknout přílišná snaha na německém kolonialismu Polska a východní Evropy popsat obecnou problematiku evropského kolonialismu na jiných kontinentech, což se mi jeví jako příliš generalizující, obzvláště pokud za argument má sloužit několik různorodých článků na téma Němci a jejich působení v polském prostoru; nicméně pro samotné porozumění a přiblížení vztahu Němci–Poláci a jeho komplikované novodobé historie poslouží poměrně dobře.

Tomáš Vejmělek

Georgiy Kasianov, Philipp Ther, eds., **A Laboratory of Transnational History: Ukraine and Recent Ukrainian Historiography**. Budapest: Central European University Press, 2009. 310 s. ISBN 978-963-9776-26-5

Georgij Kasjanov, historik stojící v čele Národní akademie věd Ukrajiny, a Philippe Ther, který se věnuje zejména moderní evropské historii, jsou editory a zároveň přispěvateli sborníku, předmětem jehož zájmu je ukrajinská historiografie a jehož cílem je mimo jiné ukázat, že Ukrajina je zajímavým příkladem pro studium moderní kultury a politiky, jelikož ty možná více než u jiných států přesahují její teritoriální hranice.

Sborník obsahuje společnou předmluvu obou editorů, která představuje záměry a cíle publikace, dále deset autorských článků, které jsou podle zaměření zařazeny do dvou větších celků, stručný biografický údaj o každém autorovi a místní a jmenný rejstřík.

První část je spíše teoretickou analýzou dnešního stavu ukrajinské historiografie a ukazuje její dva základní póly. Prvním je národní historiografie, která tvrdí, že Ukrajina má již dlouhou tradici teritoriální a kulturní kontinuity. Zrodila se na počátku devadesátých let, kdy základním jejím motivem byla potřeba budování státu a národa na nějakých pevných základech. Tato historiografie, velmi státem podporovaná, vycházela výhradně z ukrajinského prostředí a ne vždy se úplně shodovala s ukrajinskou realitou. Druhým pólem je postmoderní a více experimentální přístup, jehož základní otázka zní: má vůbec Ukrajina svoji historii? V této otázce se navazuje především na stať Marka von Hagena *Does Ukraine Have a History?* (publikované v roce 1995 v časopise *Slavic Review*) a hledají se výkladové možnosti mimo národní schéma.

Články v druhé části publikace jsou naopak zcela konkrétní. Zabývají jednotlivými úseky ukrajinské historie, od studie názvů ukrajinských míst a oblastí v šestnáctém a sedmáctém století, přes dějiny devatenáctého století, studii o jazykové politice devatenáctého a počátku dvacátého století po ukrajinské dějiny za druhé světové války. Všichni autoři jsou z mladší generace historiků etablované na přelomu tisíciletí a pokoušející se o inovace sahající za hranice tradiční lineární a čistě etnické historiografie. Sami editoři sborníku jsou toho názoru, že Ukrajinu není možné zredukovat na čistě etnickou identitu, už proto, že ani v devatenáctém ani ve dvacátém století nebyla konsolidovaným národním státem.

Přesto není cílem sborníku odsoudit jeden přístup a upřednostnit druhý, nenárokují si něco dokázat. Jeho hlavním cílem je spíše představit celou škálu alternativ, položit co